

“La veritat és millor cercar-la que trobar-la”

El dia 18, el bioquímic Alfred Giner-Sorolla (Vinaròs, 1919) serà investit doctor honoris causa per la Universitat Jaume I, que així reconeix la seva trajectòria científica als EUA i una activitat poètica i assagística constantment lligada a la nostra cultura.

Quina ha estat la seva relació amb la Universitat Jaume I?

—Abans que es formés la universitat em va escriure el doctor Michavila per explicar-me el seu projecte. Jo li vaig respondre felicitant-lo i posant-me a la seua disposició. Això era cap al 1990. Abans era un col·legi universitari, que depenia de València, però volien independitzar-se'n. Ara la universitat està en ple funcionament i he de felicitar el rector actual i els

anterior per l'esforç tan considerable que han desplegat.

—Qui ha impulsat aquest reconeixement és un altre il·lustre vinarossenc, l'historiador Pedro Barceló i Batiste...

—Quan em varen comunicar que em volien atorgar el títol d'Honoris causa vaig saber que ho havia proposat el doctor Barceló, el qual conec de fa molts anys. És professor d'història antiga a la Universitat de Potsdam (Alemanya) i jo voldria fer un paral·lelisme entre

totes dues trajectòries. Tots dos sentim un gran amor pel nostre poble, però vàrem abandonar el niu casolà, malgrat el nostre arrelament —crec que en els pobles petits estem més arrelats que no en les ciutats grans—. Ell se'n va anar a Alemanya d'adolescent sense saber alemany, el va aprendre en tres mesos i després va obtenir dos doctorats en història i filosofia. Una de les seues especialitats és la transició del paganisme al cristianisme en el món romà.

Alfred Giner Sorolla ha dedicat la seva vida professional a la investigació oncològica. En el seu temps lliure, s'ha abocat a allò que en diem les humanitats.

RICARD CUGAT

RICARD CUGAT

RICARD CUGAT

—*I aquesta especialitat li inspira cap més paral·lelisme?*

—Ell ha estudiat la transició del paganisme al cristianisme, jo he contribuït a demostrar la fal·làcia que el càncer era produït per la civilització o per encanteris, a demostrar que el càncer té unes causes naturals, una existència remota i que els carcinògens són arreu del cosmos.

—*Això que diu no fa veure la ciència com un dogma?*

—Això no són dogmes, són veritats. El DNA no és veritat?

—*Però, en ciència, no cal qüestionar-ho sempre tot?*

—I és clar que sí! És més científic dubtar que no pas estar segur. És el que deia el filòsof alemany Lessing: "Si Déu m'oferís en una mà la veritat feta i en l'altra la recerca de la veritat, jo escolliria la recerca". La consecució mata el que el desig vivifica.

—*I per què als EUA apareix el qüestionament de certes veritats científiques des de la fe religiosa?*

—Es una cosa que fa pensar molt. Com és que el país que va al capdavant en ciència i tecnologia, que ha arribat a la Lluna, que ha produït més del 90% dels medicaments contra el càncer, la vacuna contra la pòlio, hi passa tot això? Sembla mentida que aquest país tinga l'encaparrament de creure que la interpretació literal del Gènesi és el que val.

—*Vostè va arribar als Estats Units en un moment apassionant, no?*

—Quan hi vaig arribar s'havien produït simultàniament uns fets fonamentals. En 1953 s'havia descobert l'estructura de doble hèlix del DNA, la substància portadora del material genètic, formada per àcids nucleics. La biologia molecular s'anava imposant com si fos una nova religió. Independentment, es va veure que moltes substàncies que s'havien provat contra el càncer eren derivats dels àcids nucleics i que aquests estan lligats amb el càncer. I la tercera descoberta fou la síntesi de Miller, que a partir d'una barreja de gasos que imitava el "brou primordial" i unes descàrregues elèctriques van sintetitzar aminoàcids, que són compo-

nents de proteïnes, mostrant així una de les maneres com es podia haver originat la vida. Poc després, el bioquímic català Joan Oró va sintetitzar components d'àcids nucleics a partir de materials inorgànics i demostrà la gran facilitat amb què es poden crear aquestes molècules fonamentals.

—*Aleshores, el càncer i la vida van lligats?*

—En el meu llibre *Un nou gènesi* (1983) vaig explicar que el càncer és immanent en la vida. S'ha trobat que la majoria d'elements químics, uns 55 de 103 produeixen càncer en l'home o en animals d'experimentació. I només una vintena són biogènics, és a dir, components dels éssers vius.

—*El càncer, doncs, és com una evolució imparabile?*

—Es el que en diuen *misevolution*. És una evolució errada, una aberració cel·lular.

—*Un excés de vida?*

"La majoria d'elements químics, uns 55 de 103, produeixen càncer en l'ésser humà o en animals d'experimentació."

—Duran i Reynals va mostrar en els anys 20 que una cèl·lula cancerosa és immortal, que en un cultiu no mor mai, viu indefinidament. Les cèl·lules normals, per molt nutrien que hi poses, es moren. Una mena de ciència-ficció ha proposat, fins i tot, que la cèl·lula inicial de la vida era cancerosa i que després s'havia transformat.

—*I què són els oncògens?*

—Es va descobrir fa uns anys que es poden activar i donar lloc a tumors. Devien ser introduïts per un virus en les cèl·lules dels vertebrats fa uns 400 milions d'anys. I això dugué a dir a un dels seus

descobridors, Bishop, que l'enemic era dintre nostre. És clar que, si no els activen agents físics o químics, no actuen. Cal eliminar la creença que el càncer equival a la mort, donat que el 86% de la gent no es mor de càncer, sinó de cardiopaties o de malalties degeneratives de tota mena.

—*Es pot prevenir el càncer?*

—Prevenir és aconsellable. En una reunió a Florència, fa uns anys, discutíem la causa del càncer, fins que es va aixecar el doctor Ynder i va dir que la causa era que menjàvem massa. Potser no és la causa principal, però és sabut que en grups d'animals, els que mengen poc viuen molt de temps i els que s'alimenten de greixos i proteïnes tenen una major propensió al càncer. S'ha establert una relació entre excés de greix i càncer de còlon, per exemple.

—*I no hi té a veure el tipus de vida, l'estrès?*

—L'estrès potser sí. Quant a la dieta, ara s'ha posat molt de moda la dieta mediterrània. Però qui van inventar aquest concepte van ser metges americans i anglesos, tot estudiant les dades de càncer de còlon en els països de l'Europa meridional. I varen pensar que era el tipus d'alimentació.

—*I creu que és així?*

—Un dia ho discutia amb uns altres especialistes. No ho sé, però puc assegurar que si un escandinau o un alemany adopta la dieta mediterrània no li farà gaire efecte. Hem de comptar amb un altre element, que són la tranquil·litat, la *dolce vita*, les vacances de cinc setmanes, les festes i ponts a tota hora. Puc mencionar que als Estats Units els estudiants de medicina tenen cinc dies de vacances l'any. Però això és una opinió personal, no confirmada experimentalment.

—*Després d'arribar a la Lluna, Nixon va dir que començava la gran batalla contra el càncer. Però sembla més fàcil d'arribar a la Lluna que no vèncer el càncer, veritat?*

—Es la diferència que hi ha entre ciències físiques i biològiques. Les primeres es basen en dades, en un corpus matemàtic i en el treball dels ordinadors. En les biològiques

no hi ha unes dades tan concretes. De cada cent experiments, només tres o quatre funcionen. Per a trobar una substància efectiva contra el càncer, de cada 30.000 assaigs només un serveix clínicament. Si se n'han fet d'assaigs, que avui tenim setanta compostos que funcionen contra el càncer! Quan vaig arribar als Estats Units només n'hi havia un o dos. S'ha fet un esforç enorme. El que esmercen els Estats Units contra el càncer és superior —o ho era fa pocs anys— a la suma del que hi inverteixen la resta de països del món.

—Potser fan més càncers que no pas els altres...?

—Els americans tenen porsamentals. Hi havia la por del comunisme i ara hi ha la de l'islamisme. Tenen por del foc i per això hi ha aparells contra el foc a tot arreu. També tenen por de la pobresa i del càncer, com tothom. En canvi, per als francesos, com vaig veure en un programa de televisió, de primer hi ha la por de les altures, segonament, la de les serps, i tercerament, la del *néant*, del no res.

—Es potser per això darrer que l'espècie humana necessita creure en Déu o en déus?

—I és clar. La gent des del començament, ha tingut la necessitat de ser decebuda. No sé si els creients són més feliços que els no-creients. De petit vaig anar a un museu i hi vaig veure un esquelet de 50.000 anys d'antiguitat, fossilitzat i incrustat en pedra. I em vaig preguntar com podia algun dia ressuscitar aquell home.

—Nord-amèrica és religiosa?

—L'ànima americana és complexa, com la russa; no s'entén. Allà el 70% de la gent assisteix a serveis religiosos regularment. Va a sessions televisades on es predica a milions de televidents i es fan miracles. També he vist gent que, quan se li moria un parent, estava resignada, perquè deia que havia anat a millor vida. Allà la religiositat és sincera, no és per a figurar. No entenc que un país siga capdavanter en ciència i a més tingui fe en el creacionisme, en la interpretació literal de la Bíblia. Potser és qüestió de manera de ser.

—Aquí també hi ha paradoxes.

La universitat que el nomena honoris causa ha vist recorreguts els seus estatuts per la Generalitat valenciana perquè parlen de llengua catalana i de País Valencià. Això es poc científic...

—És curiós. És *only in Spain*.

—Quantes vegades li han demanat què creu que hauria fet, si s'hagués quedat aquí?

—Moltes. Crec que hauria aconseguit una càtedra i hauria fet algunes recerques i res més.

—Ho tornaria a fer?

—Why not? Allà hi ha uns elements, com ara l'ètica de treball anglo-saxona tot plegat amb l'esperit messiànic dels jueus que eren tots els companys meus de recerca al Sloam-Kettering Center de Nova York. Només tenim dues setmanes de vacances l'any. També tenen una tradició en recerca i, finalment, tenen un ample i constant suport econòmic.

—Que queda per fer en ciència?

"Cal eliminar la creença que el càncer equival a la mort, donat que el 86% de la gent no es mor de càncer, sinó d'altres malalties."

—Joan Fuster era molt sarcàstic i deia que la sopa d'all ja era inventada. Ara ja tenim grans descobriments fets. Queden coses per descobrir, però no sé si hi haurà grans troballes.

—Potser per això hi ha qui diu que l'era més brillant i prolífica de la ciència ha arribat al final?

—Fa cinquanta anys Max Born va dir que la física ja s'havia acabat. Maxwell, en fer les equacions de l'electromagnetisme fa més d'un segle, també. I després en canvi, vingueren Planck, Einstein... Al segle passat també, el director de l'oficina de patents americana va dir que tot era inventat

i que tancava. Però encara hi ha molta cosa desconeguda. Sobretot en l'última frontera, la consciència. Tampoc no sabem encara com s'origina la vida, com es va produir el *big-bang*, si hi ha més universos. Queda molt per saber.

—Tornem al principi: és més bonic cercar que trobar. El científic no és com Sísif, que quan és a punt d'arribar ha de tornar a començar?

—Sí, ja ho deia el biòleg i filòsof alemany del segle passat Vogt: "El desconegut és com una gran ics que com més t'hi arrambes més et fuig". Com més descobriments fas, més preguntes sorgeixen. Això darrer, ho deia Kant. I Bernard Shaw, l'home més fantàstic del segle passat, deia: "Quins homes, aquests científics! Tant furgar, furgar, furgar! I quan més furguen, més coses cal furgar encara". No ho entenia.

—Ara que el fan honoris causa a Castelló podríem retreure allò de ser profeta a casa seva. És el retorn als orígens?

—Sí, és com un retorn. Profeta a casa... Sí. Vaig fer allò que deia Espriu: "Com l'ocell que deixa el niu...". Però sempre hem tornat.

No debades expressa el seu arrelament en alguns poemes. I és que tot i manifestar que "orgullós ciutadà em sento/ del temple immens de l'univers", també ha escrit. "Nostàlgic dels teus colors sóc/ i amb molt de ler sempre somio/ al teu bressol de nou fer cap".

Xavier Duran

RICARD CUGAT